

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

แนวคิดเรื่องเมตตาในเวสสันดรชาดก

ผู้เขียน

นางสาวกัญยรัตน์ รินศรี

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. สมหวัง แก้วสุฟอง ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร. พิสิฐ โคตรสุโพธิ์ กรรมการ

อาจารย์ ดร. วิโรจน์ อินทนนท์ กรรมการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดเรื่องเมตตาในบริบทของสังคมร่วมสมัยและหลักเมตตาธรรมในฐานะที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานของทานบารมีในเวสสันดรชาดก 2) เพื่อสังเคราะห์หาแนวทางในการนำหลักเมตตามาใช้แก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยข้อมูลเชิงเอกสารและเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์จากการศึกษาพบว่า พระเวสสันดรมีความเมตตาในระดับอนิโสพรณา คือเป็นเมตตาที่ไม่เจาะจง ไม่มีขอบเขตจำกัด และพระองค์ยังมีลักษณะของความเมตตาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกายกรรม ด้านวจีกรรม และด้านมโนกรรม ส่วนหลักเมตตาธรรมในฐานะที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานของทานบารมี พบว่า พระเวสสันดรมีจิตใจเมตตาปรารถนาให้สรรพสัตว์พ้นจากความทุกข์เป็นพื้นฐานก่อน แล้วจึงมีการบำเพ็ญทานบารมีตามมาจนครบทั้ง 3 ระดับชั้น ดังนี้ 1) ชั้นบารมี คือ ทรงบริจาคทรัพย์สมบัติ สิ่งของต่าง ๆ 2) ชั้นอุปบารมี คือ ทรงบริจาค พระโอรส พระธิดา และพระชายา และ 3) ชั้นปรมัตถบารมี คือ เป็นขั้นที่เสียสละตัวตนอย่างยิ่งจนบารมีเต็มเปี่ยมแล้วสามารถบรรลุโพธิญาณได้

แนวคิดเรื่องเมตตาสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมได้ เพราะสาเหตุของความขัดแย้งเกิดจากกิเลส 3 ประการ คือ ตัณหา มานะ และทิฏฐิ ถ้าเกิดจาก “ตัณหา” ให้แก้ด้วยการให้ทานเพื่อเสียสละ ถ้าเกิดจาก “มานะ” ให้แก้ด้วยการยอมรับในหลักมนุษยสากล และถ้าเกิดจาก “ทิฏฐิ” ให้แก้ด้วยการยอมรับหลักความเป็นจริงสากล แต่เมื่อสังเคราะห์รวมแล้วสามารถใช้หลัก “เมตตาสากล” มาแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ เพราะเมตตาสากลมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวกันจึงไม่มีแบ่งแยกว่าเราว่าเรา เมื่อทุกคนต่างมีเมตตาต่อกันแล้วความขัดแย้งก็จะหมดไปและสังคมก็จะมีความสุข

ส่วนวิธีในการผูกเมตตาให้เกิดขึ้นในจิตใจได้นั้นจะต้องพิจารณาถึงโทษของกิเลสที่ทำให้เกิดความขัดแย้งว่านำมาซึ่งความทุกข์เพื่อจะได้ลละกิเลสเหล่านั้นให้หมดไป และสร้างเมตตาให้เกิดขึ้นโดยพิจารณาถึงประโยชน์ของเมตตาว่าช่วยก่อให้เกิดความสุข ทั้งในชาตินี้ คือ ทำให้เป็นที่รักของคนทั่วไป ปลอดภัยจากอันตรายและดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข และเมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้ว ถ้ายังไม่บรรลุนิพพานก็ย่อมได้เกิดในสวรรค์ชั้นพรหมต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	The Concept of “Metta” in Vessantara Jataka	
Author	Ms. Kanyarat Rinsri	
Degree	Master of Arts (Philosophy)	
Thesis Advisory Committee	Lecturer Dr. Somwang Kaewsufong	Chairperson
	Lecturer Dr. Phisit Kotsupho	Member
	Lecturer Dr. Viroj Inthanon	Member

ABSTRACT

The objectives of the thesis are divided into two, they are, (1) to analyse the concept of Metta that appears in the-then-periodical context and the principle of Metta as a foundation of-dana (giving-perfection) in Vessantara Jataka. (2) to find out the way of which Metta are to be applied in order to solve the conflict in Thai society. The methodology is documentary research. The result then been presented in a descriptive way.

From the study, it was found that Vessantara Bodhisattava’s metta is boundless and unlimited. It was expanded in three channels, i.e., bodily verbally mentally. The principle of Metta as a foundation of dana, however, was also found in Vessantara himself by which he basically with loving-kindly mind wishes all sentient-beings free from sufferings then steps up into three levels of dana-parami (giving-perfection) respectively, i.e., 1) dana-parami giving his belongings 2) dana-upaparami giving up his son daughter and wife 3) dana-paramatthaparami his endeavour was full by which enable him to reach enlightenment in the later time.

The principle of Metta can be applied to solve the various conflicts of society. The roots of conflicts were divided into 3. i.e., Tanha (craving) mana (conceit) and Titthi (ideology). The conflicts caused by tanha can be reduced or eliminated by generosity, the conflicts caused by mana can be eliminated by the upholding the universality of mankind, the conflicts caused by titthi can be readjusted by upholding the universal truth. The most foundation of all the three, however, is the ‘universal loving-kindness’. Upholding this principle firmly, all conflicts are to be solved. Its characteristic is unity, and deprived of any kind of classification, when living beings have this attitude towards each other, all conflicts are to be solved, the state of conflict is to be replaced by state of peace.

Metta can be cultivated in the following way. At first one must consider the harm of conflicts and their roots then eliminate them. Then one must consider the benefit of metta, i.e., metta brings about happiness in this life, i.e. be kind to all, be safe from all dangers, be happy in life, and in the life-after, i.e. when one dies, if not yet attains Nibbana, one is definitely designated to Brahma-world.